UUTISET

Jos meijeriä on vaihtamassa, kannattaa sitä miettiä todella tarkkaan. **TUTKIMUSJOHTAJA PERTTU PYYKKÖNEN, PELLERVON TALOUSTUTKIMUS PTT**

KIMMO HAIMI

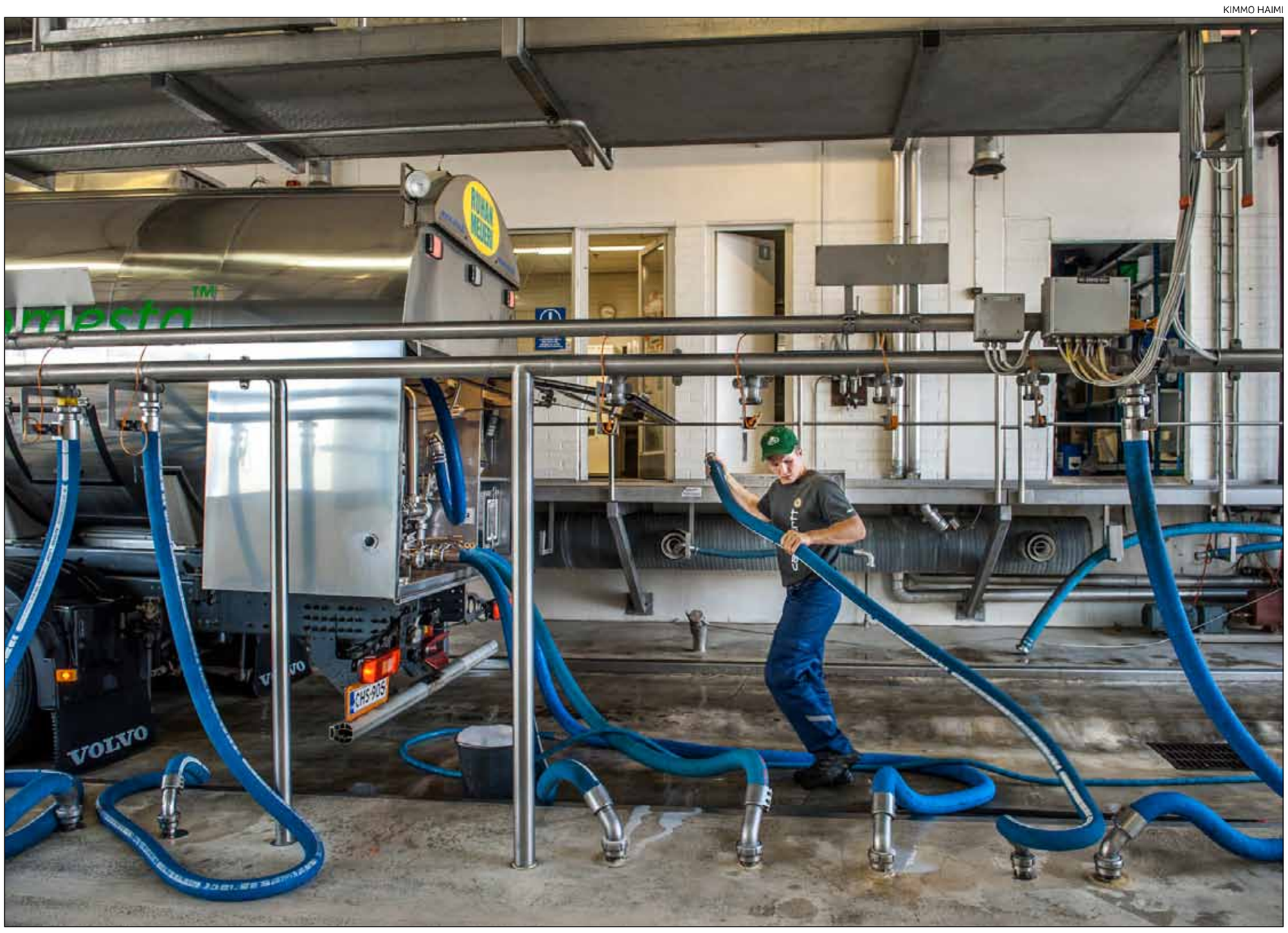

Risto Kauppila purki maitokuormaa Arlan Sipoon meijerissä perjantaina.

Erot tuottajahinnoissa kuohuttavat maitokenttää

Erot meijereiden maksamissa maidon hinnoissa ovat kasvaneet jopa 7 senttiin litralta. Osa tuottajista pohtii maidonostajan vaihtamista korkeamman hinnan perässä. Asiantuntija uskoo hintaeron tasoittuvan.

Valio laski maidon hintaa kuusi senttiä litralta syyskuun alussa Venäjän vastapakotteiden vuoksi. Osuuskunnat kompensoivat pudotusta, jolloin tuottajahinta laski neljä senttiä.

Tiken tilastojen mukaan vielä heinäkuussa E-luokan maidon hinta oli keskimäärin 44,36 senttiä litralta. Arlaan kuuluva Ranuan meijeri kertoo verkkosivuillaan maksavansa E-luokan maidosta syyskuussa 46,80 senttiä litralta.

Siten erot Arlan ja Valion hinnoissa ovat kasvaneet 4–7 senttiin.

Maatalousaiheisissa verkon keskusteluryhmissä moni tuottaja pohtii ostajan vaihtamisen kannattavuutta. Kilpailutetaanhan kaikkea muutakin, miksi ei myös maidonostajaa?

Mutta miten pitkään meijereiden välillä voi säilyä huomattava hintaero ja onko mahdollista myöhemmin vaihtaa meijeriä takaisin, jos vaihto ei olekaan pitkällä aikavälillä kannattava?

Monet meijerit ovat etsineet lisää maitoa ja tuottajia viime vuosina.

Ekonomisti arvioi hintaeron tasoittuvan

”Hintaero on varmasti nyt iso, mutta ei se voi pitkään jatkua. Markkinoilla on taipumus, että hintaerot tasoittuvat ajan kanssa”, sanoo tutkimusjohtaja **Perttu Pyykkönen** Pellervon taloustutkimus PTT:stä.

”Jos meijeriä on vaihtamassa, kannattaa sitä miettiä todella tarkkaan”, Pyykkönen sanoo.

Hänen mielestään pelkkää hintaa ilman muita syitä ei voi pitää osuustoiminnallisessa yrittämisessä perusteena meijerin vaihtoon.

Pyykkönen arvioi, että vaikka Venäjän vastapakotteet kohtelevat Valiota nyt ankarasti, on Valiolla hyvät toimintamahdollisuudet jatkossa.

”Kun tilanne palautuu normaaliksi, on Valio kilpailukykyinen tuotekehityksensä ansiosta.”

Milloin pakotteet poistuvat, sitä ei tällä hetkellä tiedä kukaan.

Pyykkönen katsoo, että ei olisi kenenkään etu, jos tuottajat alkaisivat vaihtaa meijereitä toistuvasti parhaimman hinnan perässä.

”Raaka-aineen saatavuus vaihtelisi koko ajan jokaisella toimijalla. Eivät sellaista tilannetta halua maitoa menettävät eivätkä lisää saavatkaan meijerit. Siinä saatettaisiin luoda pohjaa pistehinnoittelulle. Nyt maidosta maksetaan samoin perustein isoille ja pienille tuottajille.”

Vaihdoksia tehty läpi vuoden

Arlan hankintajohtaja **Sami Kilpeläinen** kertoo, että tämän vuoden aikana Arla on saanut noin 40 uutta tuottajaa. Pääasiassa tuottajat ovat ottaneet Arlaan yhteyttä oma-aloitteisesti meijerin vaihtoa harkitessaan. Uusia tuottajia on tullut eri puolilta maata tasaisesti vuoden aikana ja joukossa on kaikenkokoisia tiloja.

Myös yhtiön nykyiset tuottajat ovat lisänneet tuotantoa. Arlan maitomäärä Suomessa on kasvanut tänä vuonna noin 10 prosenttia viime vuodesta.

Arla ei ole tehnyt muutoksia tuottajahintaan syyskuun aikana.

Kilpeläinen kertoo, että markkinatilannetta seurataan tarkasti.

Maitomarkkinat ovat olleet alavireiset alkukesästä lähtien.

Nyt Venäjän asettamat vastapakotteet vaikuttavat väistämättä kaikkiin meijereihin, muun muassa tiettyjen maitotuotteiden polkumyynnin vuoksi.

Myös kouvolalaisen Kaslinkin toimitusjohtaja **Raino Kukkonen** kertoo tuottajien olleen tänä vuonna yhteydessä ja olleen halukkaita keskustelemaan meijerin vaihdosta.

Kukkonen toteaa, että viime aikoina yhteydenottojen taustalla on voinut olla Valion hinnan lasku, mutta hän painottaa syksyn olevan yleensä aina hyvää aikaa käydä sopimusneuvotteluja.

Kaslinkilla hintaan ei ole tullut merkittäviä muutoksia tänä vuonna, Kukkonen sanoo.

TUURE KIVIRANTA

Maatiloihin iskee nyt useampi sokki

Pakotekierre, Valion sakot, viljan hintaromahdus ja yleinen taantuma. Näin listaa ruokamarkkinoiden ongelmia maa- ja metsätalousasiakasliiketoiminnan johtaja **Panu Kallio** OP-Pohjolasta. Hän lupaa, ettei tiloja jätetä yksin.

”Syksy ja talvi ovat maatiloille vaikeat. Maatalouteen vaikuttaa markkinoilla nyt samanaikaisesti useampi sokki, joista tosin osa tulee Suomeen viiveellä.”

Venäjän asettamilla tuontikielloilla on maidon lisäksi vaikutuksia koko ruoka-alaan. Muiden kotieläintilojen tilanne on jo valmiiksi erittäin vaikea, ja viljatilat ovat vaikeuksissa heikon hinnan vuoksi, Kallio toteaa.

Hänen mukaansa myös talouden yleinen taantuma leikkaa koko ruokaketjun tuloja.

Maitotiloilla tuottajahinnan lasku ei ole ainoa huoli. Epävarmuutta lisäävät tuotantokiintiöiden poistuminen ja tuottajien yrityksen Valion saama 70 miljoonan euron markkinasakko.

Vaikeuksista kannattaa puhua ajoissa

Markkinamuutokset ovat yllättäneet monet maatilat. Se voi tarkoittaa vaikeuksia lainojen lyhennyksissä.

”Me haluamme pankkiryhmänä auttaa asiakkaitamme vaikean ajan yli. Ei tämäkään tilanne jatku loputtomiin”, Kallio sanoo.

Kallion mukaan osuuspankit ovat valmiita lykkäämään maatalouden lainojen lyhennyseriä. Niin on menetelty vastaavissa tilanteissa aiemminkin.

”Maksuvaikeuksia ei pidä piilotella. Niistä kannattaa mennä keskustelemaan oman pankin kanssa avoimesti ja hyvissä ajoin.”

Korkotukilainojen seuraava lyhennys ajoittuu lokakuun loppuun.

Lyhennysvapaasta kannattaa kuitenkin mennä sopimaan jo tällä viikolla, sillä pankit tekevät lyhennyksiä koskevat tietokoneajot kuun vaihteessa.

Taantuma ei vie investointitarvetta

Kallio on huolissaan siitä, että tämän hetken vaikeudet pienentävät maatilojen halua sijoittaa tuotantoon.

”Tuotannon ylläpitämiseksi tarvitaan investointeja suhdanteista riippumatta. Laskelmissa on tietysti välttämätöntä ottaa huomioon myös riski.”

Jos investointi vaikuttaa muuten kannattavalta, taantuma voi olla aivan hyvä aika esimerkiksi rakentamiselle, Kallio toteaa.

Hän muistuttaa myös siitä, että ruuan tuotannon trendi on pitkällä ajalla myönteinen: 2050 maailmassa pitäisi tuottaa ruokaa 70 prosenttia enemmän kuin kymmenen vuotta sitten.

Kustannusnousu ollut nopeaa

Maatilojen taloutta on kurittanut heikkojen tuottajahintojen lisäksi kustannusten nopea nousu. Siitä Kallio kertoo esimerkin pankkiryhmän omasta seurannasta.

”Investoineilla maitotiloilla pelkästään ostopanoksiin meni maatalouden tuloista viime vuonna 62 prosenttia. Viisi vuotta sitten luku oli 57. Vaikka Suomessa maidon hintakehitys on viime vuodet ollut varsin hyvä, kustannukset ovat syöneet sen nopeasti.”

JUSSI MARTIKAINEN
HEIKKI VUORELA

Hallitus ei rajoita lomitusten kestoa

Hallitus ei sisällytä aikarajoituksia lomituspalvelulakiin, kuten EU-komissio vaatii. Vaadittuja säästöjä kerätään ostolomitusten arvonlisäverosta.

Sosiaali- ja terveysministeriössä ei osata sanoa tarkkaa aikataulua, jolla hallitus antaa eduskunnalle esityksensä uudesta lomituspalvelulaista.

”Lomitusten kestoon ei ole tulossa rajoituksia”, hallitusneuvos **Riitta Kuusisto** sanoo MT:lle.

Komissio vaatii EU-maatalouteen tasapuolista kilpailua, jolloin äitiysloman sijaisapu ei voisi kestää yli kuutta kuukautta. Muuta lomitusapua saisi kolme kuukautta vuodessa.

Hyväksyntä haetaan loppuvuodesta

Peruspalveluministeri **Susanna Huovinen** (sd.) sekä maa- ja metsätalousministeri **Petteri Orpo** (kok.) linjaavat lomitusten uudistamista Suomen tarpeiden mukaan.

Ministerien yhteisesiintyminen oli vastaus komission päätöksiin valtiontukien suuntaviivoista lomituksissa. Tämä kirvoitti kesällä vilkasta keskustelua.

Komissio edellyttää päätöstensä toimeenpanoa ensi vuoden alusta. Perustellusta syystä päätökseen voidaan myöntää poikkeuslupa.

”Tätä asiaa ei ole vielä tarkemmin arvioitu hallituksen sisällä”, Kuusisto tietää.

Suomi joutuu hakemaan päätökselleen komission hyväksynnän. Kuusisto uskoo tämän tapahtuvan loppuvuodesta.

Valtion ensi vuoden tulo- ja menoarviossa kirjataan viiden miljoonan euron lomitussäästöt.

Kohteita ei eritellä. Hallitus päätti summan keväällä.

”En käyttäisi ilmaisua sijaisavun säästöt.”

Lomitussäästö alv-säästönä

Lopetuslistalla ovat ostolomitusten arvonlisäveron korvaukset paikallisyksiköiden vastuukunnille. Siitä karttuisi tiettävästi puolet säästösummasta.

Loput tarvittavista säästöistä höylätään kasaan eri kohteista ”pieninä puroina.”

”Sillä tavalla aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa lomituspalvelujen käyttäjille”, Kuusisto perustelee.

Alv-kustannusten korvaaminen jakautuu Kuusiston mukaan epätasaisesti lomitusten paikallisyksiköiden kesken.

Osa vastuukunnista ei vaadi Melalta korvausta alv-osuudesta. Joillekin paikallisyksiköille alv-kustannusten korvaus on merkittävä tuloerä.

”Halukkaita löytyy tilalle jollei joku halua jatkaa.”

Kuusisto ei osaa arvioida muutoksen vaikutusta kuntien haluun toimia paikallisyksikköinä. Kunnilla on vahva tahto vastata paikallishallinnosta.

”Pohdimme lomitusten hallinnon tulevaisuutta lomitusjärjestelmien kehittämisryhmässä.”

Kehittämisryhmä sai tehtäväkseen saattaa lomituspalvelut ajan tasalle. Kuusisto on kuullut jäseniä lomitussäästöjen listaa tehtäessä.

JUHANI VIITALA

Tilamaidon vatsavaikutuksia tutkitaan

Kaupan maidon ja tilamaidon vaikutuksia ruuansulatukseen vertaillaan Turun yliopiston tutkimuksessa. Yliopisto hakee kaupan maidosta vatsaoireita saavia 18–65-vuotiaita osallistumaan tutkimukseen, jossa selvitetään homogenoidun ja pastöroidun sekä homogenoimattoman ja pastöroimattoman maidon aiheuttamia vatsavaivoja.

Tutkimukseen voi ilmoittautua, jos saa vatsaoireita homogenoidusta ja pastöroidusta maidosta mutta ei tilamaidosta.

Ilmoittautumisia ottaa vastaan elintarvikekemisti **Anu Nuora** numerossa 050 439 5535 ja osoitteessa *anu.nuora@utu.fi*.

MT

Jotkut voivat juoda tilamaitoa, vaikka kaupan maito aiheuttaisi vatsanväänteitä.